

GUNNERSKE *Nytt*

GUNNARSKOGS BYGDELAGS TIDNING
FÖR ALLA MED KÄNSLA FÖR BYGDEN

NR 3 2002

**Då Gunnarskog och
Mangskog hamnade
på världskartan**

ur innehållet:

**Idrottskolan på
Kolstadsvallen**

sid 7

**Rapport från
S. Gunnarskogs**

FVOF

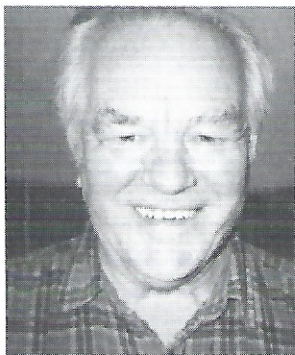
sid 4

**Invigning av
vandringsleden**

sid 22-23

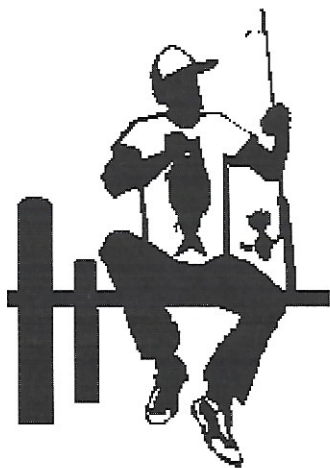
Te å börje mä

I år kan vi inte klaga på sommaren, hoppas hösten blir lika fin.

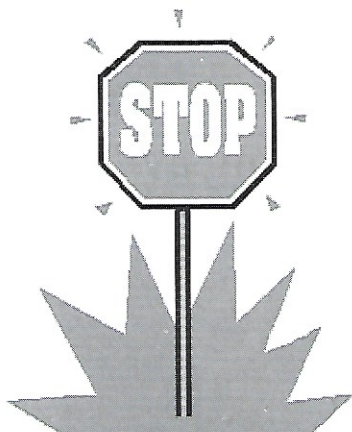
Landsbygdens dag som genomfördes över hela Värmland och som vi i bygdelaget tillsammans med Allstakans byalag, Thybergs och affären i Allstakan blev en lyckad dag med arrangemang på båda ställena. Låt oss göra detta till en tradition.

Inom folkhälso rådet har vi problem. Bo Dockered avgick med buller och bång. Vi var samlade alla länsbygdsråden vid Ålsta folkhögskola, väster om Sundsvall, till ett möte om detta och jag fick den uppfattningen att läget var kaotiskt, bl.a. genom en splittrad styrelse för rådet. Vi får se vad som händer under hösten.

Till sist, alla mina förhoppningar om en fin sommar o.s.v. i den här spalten i förra numret slog mycket väl in, kanske med undantag för bra fiske, men det finns kvar till nästa sommar också.

Ha det så bra.
Alf. D.

Günnerske Nytt

Nummer 3, årgång 9, 2002

Redaktör och ansvarig utgivare:

Alf Danielsson

Gunnarskogs bygdelag

Tel 0570-322 91, Fax: 0570-326 91

Pg:59 69 29 - 0

Redaktionskommitte:

Fredrik Mattson

Torsten Nilsson

Anders Gillberg

För annonsering kontakta Maja Olsson

Tel: 0570-77 00 96

Tvärud, 670 35 Gunnarskog

Annonspriser:

1/5 sida 350 kr

1/4 sida 500 kr

1/2 sida 750 kr

1/1 sida 1000 kr

Material till tidningen skrivs till största delen av redaktionsmedlemmar samt gunnarskogsborna.

**Insändare, artiklar m.m
mottages med största tacksamhet!**

Utkommer med 4 nr/år

Upplaga 1 500 exemplar.

Utdelas gratis till alla hushåll i Gunnarskog, samt vid turistbyråer, affärer m.m i Arvika, Eda och Sunne.

Boende utanför Gunnarskog kan prenumerera på tidningen genom att sätta in 80 kr på postgirokonto 59 69 29 - 0

Tidningen är politiskt och religiöst obunden.

Framställt av:

Annica Westerberg

Bosebyn, Där Nole

671 92 Arvika

e-post:annica_westerberg@msn.com

FRÅN LÄSEKRETSEN

Insänt av Mariann i Bôrtan:

TÄNKVÄRT...

Man kan ibland få uppfattningen att personer som sitter när de talar inte vill stå för vad de säger.

Enda sättet att hålla ungdomar hemma, är att skapa en trevlig atmosfär eller släppa luften ur bildäcket

-----
Ungkarlar lever efter mottot, hellre två ringar under ögonen än två på fingret.

Vill man förhindra att någon läser ens dagbok, enkelt. Skriv bara "Instruktionsbok för dammsugare" utanpå!

LYCKA....

Är att anförtros hemligheter, och kunna behålla dem för mig själv.

DE BARNEN:

Våran Emil var vid det här tillfället ca 5 år gammal. Han ställde alltid mycket frågor till farmor.

- "Varför har du inga barn? Undrade han vid ett tillfälle.

Farmor log överseende och sa att hans pappa var ju hennes barn.

Emil blev mycket fundersam, och så kom det:- "Nä du, farmor, han har bott hos oss hela tiden....."

**Sänd in "smått o gött te" denna spalt !
Kom ihåg att underteckna breven!**

Evenemang i Gunnarskog

*

Julbasar
Bygdegården, Järperud
9/11 kl.10-16

*

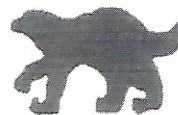
BIK Adventsfest
Tväruds Gymnastiksal
24/11 kl.16

*

Julmarknad
Hembygdsgården
30/11

*

Julmat
Hembygdsgården
14/12

UTHYRES

---

1 RUM M.KÖK

LITEN LÄGENHET I ANNEXET PÅ LARSTOMTA

LEDIG OMGÅENDE

KONTAKTA

ALF D. 322 91

RAPPORT FRÅN S. GUNNARSKOGS FVOF:

Korstjärnet har blivit utsatt för renovering. Vi har kalkat, tagit vattenprover och det har visat sig att vattenkvaliteten är utmärkt. Men vid grodmansundersökning visade det sig att skiktet med bottensediment är mycket tjockt.

Det mesta av sedimentet utgörs troligen av upplöst torvmosse. Vi har beslutat att utreda om och vilka åtgärder vi behöver vidta. Den 29 april satte vi ut 54 st. Konnevesi-laxöringar

Medan fisken växer till sig råder det fiskeförbud i Korstjärn.

Gårdsåsälven har blivit restaurerad och laxöringen trivs utmärkt och leker. Nu får man fiska med handredskap (metspö).

Minimimåttet för laxöring är 25 cm. annan fisk är det fritt att fiska.

Söndagen den 2 juni satte vi ut 40 rombärande kräftor i Gårdsåsälven och fem i vardera Gravåsbäcken, Nordsjöbruksbäcken och Järperudsälven. Våra förhoppningar är att vi ska stärka beståndet i samtliga vatten och i framtiden få ett gott kräftfiske.

Frey Parman planterar ut kräftor

Efter den goda utvecklingen av kräftor i Gravåsbäcken beslöt fiskestämman att kräftor får fiskas i Backsjön och Gravåsbäcken vid fyra tillfällen med en dag per kalendervecka. Minimimåttet är 9 centimeter. Kräftfiske sker hemmansvis enligt beslut av gårdsmöte, byfogde eller motsvarande. I övriga vatten är kräftfiske fortfarande totalförbudet.

Köp fiskekort!
Lycka till med fisket

Önskar
Södra Gunnarskogs fiskevårdsförening

SE HIT ALLA JAKTLEDARE

Det vore jätte-intressant om ni tog er tid att bara skriva ihop statistik på antal skjutna älgar (kor/ tjurar /kalvar) och skicka per post (eller e-post) eller ringa mig och meddela.

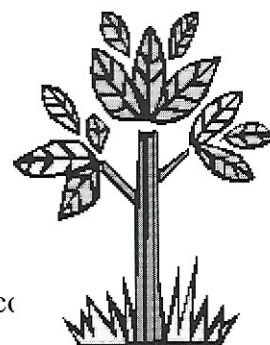

Vi övriga är intresserade !
Tack på förhand.

Annica Westerberg
Bosebyn, Där Nole
671 92 Arvika

0570-350 66

annica_westerberg@msn.cc

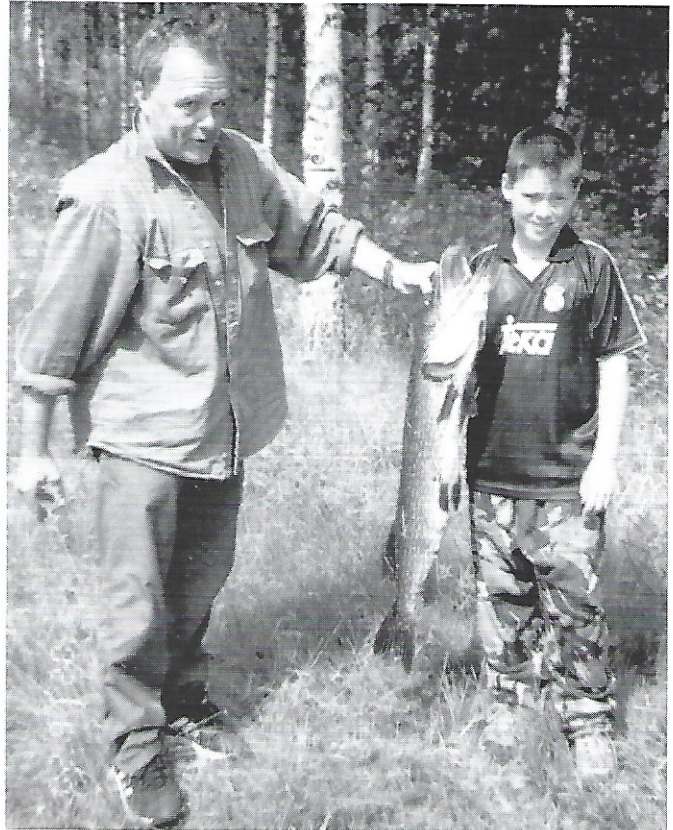
FISKESKOLAN 2002

Verksamheten som drivits i studiefrämjandets regi, har i år varit förlagd till Gunnarskog. Larstomtas kök har varit mötesplats på måndagarna och under resten av veckan har vi samlat gänget på rastplatsen vid Rexed-bron.

53 barn och ungdomar har under sommaren lyckats dra upp ca 150 st. gäddor och ett otal abborrar, mörtar och braxar ur Rexedälven och Gunnarns vatten. Entusiasmen och iveren att få fiska har verkligen varit stor och det har varit väldigt roligt att få delta i deras glädje över att få fisk.

Sommarens tyngsta fisk, en gädda på 7 kg lyckades Christian Eriksson från Gårdsås dra upp ur viken nedanför kyrkan. Han kämpade väl i ca 15 min med den stora fisken, Johan Westerberg hjälpte till att stötta upp Christians högerarm när krafterna började tryta och till slut lyckades vi hiva upp gammalgäddan i båten.

Den kanske märkligaste bedriften svarade nog ändå Veronica Haglund från Tobol för. En liten gädda högg på hennes drag, strax efter kom en stor gädda (ca 2,5 kg) och tog den lilla. Veronica vevade lugnt och stilla in båda fiskarna, trots att en något hispig ledare stod längst bak i båten och gav underliga instruktioner. Den större gäddan vägrade envist släppa taget och båda fiskarna håvades in i båten.

Ledaren J-A hjälper Christian Eriksson att hålla i gammalgäddan

Vädergudarna har ju samarbetat bra med oss under sommaren och trots ovanligt många åskväder så har vi hunnit avsluta för dagen innan ovädret dragit in.

Ett stort tack till alla barn och ungdomar som visat ett härligt humör och bra tålamod, även under dagar när inte fisket varit på topp. Vi vill också här passa på att tacka de personer som hjälpt till med båtar och motorer.

*J-A Nilsson
J. Magnusson*

GÅRDSFEST I TOBOL

Historien upprepar sig men blir bara bättre och bättre!

Detta påstående gäller den årligen återkommande gårdsfesten i Tobol.

Evenemanget inträffar sista söndagen i juli sedan 6 år tillbaka.

Det var alltså sjunde gången som högsommaren och granngemenskapen firades i år. Platsen är ambulerande. I år var vi hos Gun och Morgan Norrby i Nystuga. Vädret och lekhumöret var på topp.

Morgan hälsade de ca 40 deltagarna välkomna. De sistnämnda behöver inte nödvändigtvis bestå av nu boende i Tobol. De kan lika gärna bestå av släktingar, en gång utflyttade, bekanta m.m. Alla är lika välkomna!

Efter Morgans välkomnande åt vi den medhavda förtäringen. Därefter följde trevligt anordnade "lekar" och tävlingar, såsom tipspromenad, pilkastning, golfspel, ringkastning, gissning av lådinnehåll och melonvikt m.m.

Ett trevligt inslag var att vi blev inbjudna att bese Morgans "museum", dvs. hans samlade idrottsminnen från hans aktiva år som idrottsman inom framförallt skidsporten. Även endel andra "minnen" finns samlade där.

Efter att kämpaglöden nått oanade höjder och efter att vi njutit av familjen Norrbys mycket vackra trädgård, där olika sorters dahlior prunkade som mest, satte vi oss till bords igen. Nu skulle vi avnjuta dagens höjdpunkt, den två meter långa tårtan. Som alltid låg den där läcker och lockande överöst med grädde och färska bär. Tårtfatet är en lång och präktig bräda förfärdigad av Yngve Norrby. Efter kaffet och den ljuvliga tårtan blev det prisutdelning. På prisbordet fanns olika sorters grönsaker.

Så var årets gårdsfest slut. Men vi gick hem till vårt och kände att vi haft jättetrevligt tillsammans. Visserligen gnagde det lite i undertecknad att bara ha sex rätt på tipspromenaden och inte lyckas få i en enda boll i varken basketkorgen eller golfhålet. Men det blev sju poäng på pilkastningen Hurra! Segra är stort men kämpa är större. Och störst av allt är att umgås och ha trevligt tillsammans.

VED, HÖ OCH SNÖ MASKINER

Däck till maskiner

SÄLJER NORDFARMS MASKINER

Svens Byggservice

Rexed tel: 0570-321 23

Lilian Erikshagen

IDROTTSKOLAN 2002

Idrottskolan under v.31 år 2002 på Kolstadsvallen bjöd på fint väder, mycket bad och trots värmen; ett högt tempo hos deltagarna. Antalet låg runt 20 deltagare/dag.

Ledarna Nathalie Sandelin, Cecilia Frykblom, Therese Amundsen, Pernilla Skeppstedt, Maria Ljosdahl och Marie Jaller höll bra kontroll över det hela tillsammans med en vuxenansvarig varje dag. Programmet var uppbyggt kring en huvudaktivitet varje dag och kompletterades med olika lekar.

Vi ser gärna fler deltagare, det är gott om plats. Vi tar också gärna emot förslag på andra aktiviteter, hör av er till någon i styrelsen om ni har idéer.

Ronny Olsson

Måndag: Fotboll & Brännboll

Tisdag: Luftgevärsskytte mhja Bortans JSK och Bogens SKF

Onsdag: Ridning

Torsdag: Luftgevärsskytte mhja Bortans JSK och Bogens SKF

Fredag: Tiokamp

Bortans IK...

Sålde vinstlotten, en volvo S60.
Lycklig vinnare:
Elsie Arvidsson, Allstakan

Stöd Bortans IK -
Köp bingolotter !

”nästa gång är kanske din tur”.

GÄDDNATTA

2002 års gäddnatta genomfördes den 15 juni. Arrangör var Bortans IK tillsammans med byalaget.

Segrare i klassen störst gädda blev Fredrik Ljosdal

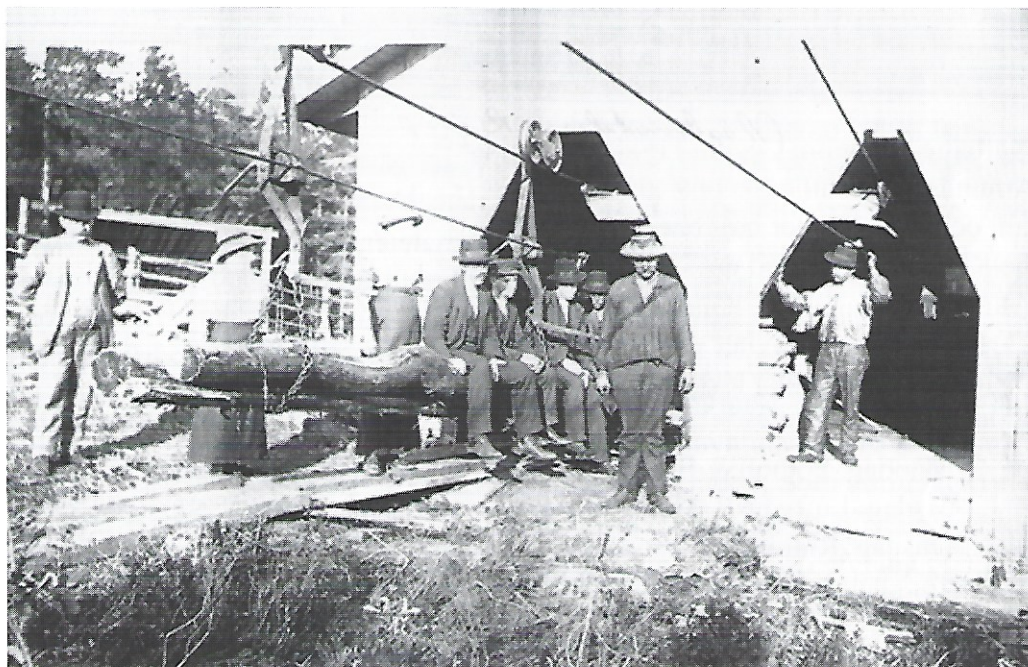
Segrare på antal fångade blev Jan Magnusson med 22 st gäddor

DÅ GUNNARSKOG OCH MANGSKOG HAMNADE PÅ VÄRLDSKARTAN

För exakt 90 år sen startades ett gigantiskt projekt här i våra bygder, som väckte uppmärksamhet långt, långt utanför vårt lands gränser.

Man började planera för byggandet av en "jätte"-linbana för virkestransport mellan sjön Mangen i Mangskog och Gunnern i Gunnarskog. Sträckan var hela 13 kilometer och skulle då bli Skandinavien längsta linbana.

Jössefors AB, som då ägde pappersbruk i Jössefors och Brätte, sökte då och fick tillstånd till detta enorma bygge. Tydligt krävdes det byggnadslov även på den tiden. Men så var det också ett bygge i "kolossalformat".

Kommunikationerna var vid den tiden för detta unika bygge, då i skuggan av första världskriget inte det bästa, men nyheten om vad som var på gång här i Sverige blev ändå det stora samtalsämnet och den spred sig som ringar på vattnet långt utanför vår egen lilla värld.

Denna "linbaneepok" är en del av vår historia, som de flesta Gunnarskogsbor av idag aldrig ens har hört talas om.

Anledningen till detta fullständigt enorma projekt var att det inte fanns någon flottled från sjön Mangen och därför var det stora svårigheter att transportera ut virket från de stora skogarna i Mangskog. Den enda möjligheten var den att med häst köra virket den långa vägen till Värmeln.

Man kom då på idén att med linbana transportera virket över den oländiga terrängen över Byarhöjden till Gunnern och därefter med den befintliga flottleden till bruken i Brättne och Jössefors.

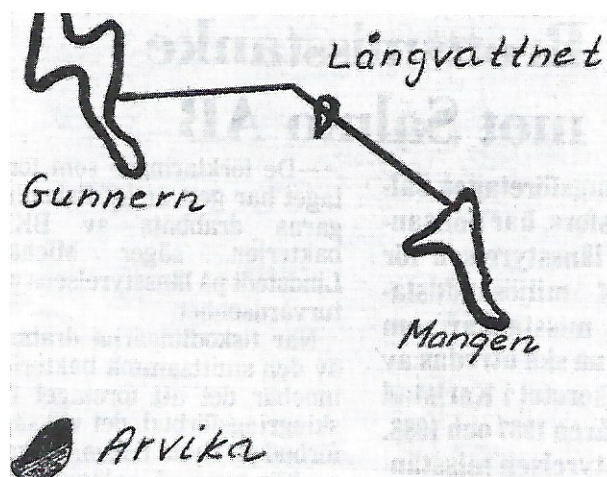
Efter ett par år av planering och förarbeten kunde man på våren 1914 starta själva byggandet av det gigantiska projektet som var en mycket djärv och osäker satsning med de resurser som stod till buds.

Nu blev det liv och rörelse i bygden, den inhemska arbetskraften och framförallt tillgången på hästar räckte inte alls till. Alla transporter skedde naturligtvis med häst och hästarna utnyttjades även för övriga tunga tag vid bygget. Folk strömmade till från när och fjärran och alla som ville och kunde fick arbeta.

Man hade en viss hjälp av årstidernas växlingar, en del av sträckan över mossar och tjärn, som är oframkomliga under sommarhalvåret, kunde sparas till frosten kom på hösten.

Det göts fundament och tillverkades 106 bockar som skulle bära upp linorna, dessa var av olika höjd, beroende på terrängen. De högsta var hela 30 meter.

I Långvattnet gjordes jättelika stenkistor till ett djup av 9 meter. De sänktes genom isen, och blev fundament för stolpar.

Själva konstruktionsmaterialet för banan kom från ett företag i Korsnäs i Dalarna och levererades på järnväg för omlastning till hästtransport i Arvika och Edane.

Råoljemotorn som skulle dra hela linbaneverket krävde ett sexspann av hästar för att dra upp den till driftstationen uppe vid Bytorp. Motorn fick senare bytas ut, efter som det var svårt att få tag på råolja under krigstiden. Man anskaffade då en ångmaskin istället. Denna kom (enl. uppgift) från sågverket i Rinnen.

Det blev nu rätt stora ombyggnader uppe vid driftstationen, där fundamenten och resterna av den stora vattenbassängen kan beskådas än idag.

Ansvarig byggmästare för hela byggprojektet var (enligt uppgift) August Ek-lund och kom från Sörmland.

I linbanesystemet ingick 252 vagnar, som var och en lastades med ett antal stockar beroende (av grovleken). Hälften av vagnarna gick då med lass, medan övriga gick tomma tillbaka i retur. Linorna sträcktes upp med hjälp av gjutna betongblock som fortfarande finns kvar, det största lär väga 18 ton. Byggnadsarbetet gick med rekordfart och redan på våren 1915 var anläggningen klar och kunde tagas i bruk. I början inträffade naturligtvis en del missöden, men efter en tid kom man underfund med "barnsjukdomarna" och anläggningen började fungera bra och man kunde konstatera att man trots allt lyckades fullfölja den vågade satsningen

När anläggningen var igång krävde den ständigt service och tillsyn. Reparatörer och smörjare hade ett krävande och farligt arbete. Man åkte helt enkelt med vagnarna och utförde arbetet. När någon vagn spårade ur, måste de stanna verket och med häst forsla tillbaka den till ändstationen i Mangskog och hänga upp den på nytt. Det fanns också en telefonledning efter hela sträckan så man kunde hålla kontakt med varandra.

Naturligtvis förekom det en del tjuvåkning på banan. En del försigkomna ungdomar använde den som kommunikation till en och annan friarfärd över höjden. Men risken var den att verket kunde stanna var som helst. Var det då otur så kunde de då befinna sig i närheten av en 30-metersstolpe. Då var det inget annat att göra än att lugnt sitta kvar och vänta tills verket startade igen och förde ner dem på en lägre nivå. Vid sådana tillfällen kunde det bli en försenad ankomst till den "åtrådda", eller rent av frieri med förhinder. Personalen på banan bar alltid med sig en livlina på ryggen, så de kunde fira sig ner till marken var de än befann sig.

Efter 10 år i drift lades så linbanan ner. År 1925 tippades det sista lasset från skogarna i Mangskog ner i Gunnern och redan året därpå började man riva banan. På slutet hade linbanan fungerat bra och man fick fram stora mängder med virke. Kapaciteten låg på 12 ton per timme.

Men den nya tiden öppnade emellertid allt för snart, nya möjligheter för virkestransport. Det byggdes en flottled från Mängen ner till Värmeln och plötsligt var linbanan överflödig. Om man idag vandrar efter banan och har lite tur, kan man hitta fundament och övriga rester från "linbaneepoken".

Man kan då inte undgå att ägna en tanke åt vår tidigare generations djärvhet och företagsamhet. De lämningar efter linbanan man fortfarande kan hitta i området är en påminnelse om ett av dåtidens djärvaste och märkligaste byggprojekt i vår hembygds historia.

Birger Bäcklin

KRÄFTKNYT I ÅRBOTTEN

Alf på Nyhem m.fl. ger sig ikast med 5-kampen

Pristagarna i 5-kampen Sven Olsson och Ruth westerberg

-”Höffer ska en sette hemme hør å en å sörple iså kräveker när en kan få tet mä grannera”, det var mottot för ett sjudängade kalas den 30 augusti i Årbottens skolhus.

Allsångerna genljöd över Årbottsviken accompanjerade med dragspel av Karl Westerberg under kvällen. Ätandet och spelandet avbröts ibland av olika tävlingar och muntrationer. 5-kampen blev en jämn strid mellan Sven Olsson och Ruth Westerberg där Sven tillslut avgick med segern.

Festen hade ordnats av Ulrika o Göran Högberg oc h Lisa o Anders Westerberg

---

SOMMARFEST I BOSEBYN

Traditionsenlig fest vid Öla, Gunnern i Bosebyn. Vi samlades vid sex-snäret på lördagskvällen den 24 augusti. Det var då de första regndropparna på över en månad försökte skrämmas. men det bet inte på oss som var där. Efter en stunds minglande, tände ”Stefan på Noljale” grillen och vi plckade fram våra korgar med diverse skaldjur och grillkött.

Under den varma och regnfria kvällen blev det mycket prat och lite lekar där både ung och gammal kunde delta. När sedan fullmånen tittade fram, brasan värmdde, Kalle Westerberg underhöll på dragspel var tillställningen fulländad

VÅGRÄTT

1. Uppstår ofta vid väntan
13. Utan dispens
14. Ändå i Gûnnerske
15. Se i bibeln
16. Dopen är en sådan
17. Ytmåttet kan väl kallas så?
20. Kvarbliven skvätt
22. Havsdjupens gudinna
23. Morgonrodnadens gudinna
25. Ostort
26. Mildel
27. Bananer kan vara sådan, och har många gjort när det brinner
29. Blir ett vid bröllop
30. Blåsinstrument
32. Ingår i vers
34. Dansade (Bl. a Jolly Bob)
36. Med ing "vågad" balanssport
37. Ateism t.ex.
38. Kort arrangör
40. Tillverkar vita bitar
41. Här finns sockertoppen
42. Civilstånd
43. Gör snön ibland
45. Bror Runesson
46. Är ofta innebundna eller kringgårdade
50. Stjärnkikarna

LODRÄTT

1. Bygdelagsuthyrningsprojekt
2. Vill mer än nödvändigt
3. Nutidens trilla
4. Kan det vara ställt
5. Levande livet
6. Förkortad granne
7. Tryne
8. Kan finnas både i ögat och på ängen
9. Låglandsrike
10. Är väl en gjord sväng på sjön?
11. Stod "Mäster Palm" på egna
12. Kan vara sköna vintertid
18. Jakobs första
19. Ärtsoppetiden
21. Ledsagats
24. Svenskt mästerskap
27. Dansk leksakssuccé
28. Kolik eller Oden
31. Är ej utvecklat embryo
33. Yra
35. Korta eder
39. Takt
42. Kan vara gnagande
44. Fransk gata
47. Kronor
48. Det första och det sista
49. Mycket sällsynt

Fick du skatteåterbäring?

**Spara en del till ett roligare liv
som pensionär.**

Prata pensionssparande med oss

Westra Wermlands Sparbank

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
13											
14						15			16		
17				18	19		20	21			
22				23		24		25			
26			27				28			29	
30		31					32		33		
34						35		36			
37					38		39		40		
41				42			43	44		45	
46			47			48			49		
50											

HÖST KRYSS 2002

Korsordskonstruktör
Gunnar Lidberg

Ditt förslag till lösning
sändes till :
Maja Olsson, Tvärud
670 35 Gunnarskog
Märk kuvertet
”Korsordet”

De två först öppnade
rätta lösningarna
belönas med
en penninglott!

Namn:

G
r
ä
s
r
ö
j
n
i
n
g

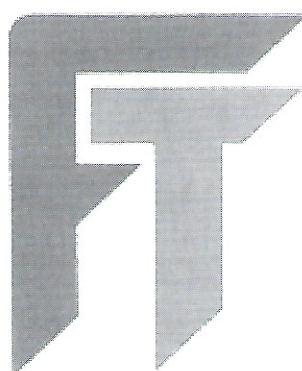
Anläggning

Byggnadsarbete

Skogsarbete

Målning

G
r
ä
v
a
r
e

FARMARTJÄNST

Landsbygdsföretagare

i

samverkan

Behöver du hjälp

Ring . . . . . Farmartjänst

Farmartjänst gör tjänst i stort och smått

Per-Axel Adolfsson 77 01 06

Rolf Nordling 325 45

Anders Bäcklin 342 49

T
r
a
k
t
o
r
e
r

m
m

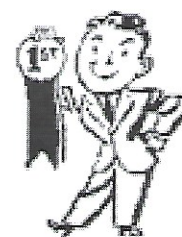
F
l
y
t
t
n
i
n
g

1	F	2	Ö	3	R	4	E	5	T	6	A	7	G	8	S	9	A	10	M	11	M	12	A
13	A	R	P	R	O	D	U	K	T	I	O	N											
14	G	E		A		15	E	R	O	T		16	S	M									
17	E	S	18	T		19	Ä	N	G		20	E	21	S	S	Ä							
22	L	U	R	23	A	R		24	L	O	R	T	A	R									
25	K	N	E	P	I	26	G	A		27	D	Y	R	K									
28	V	D		29	A	N	E		30	H	A	R	Ö	N									
31	I	S	32	M		G		33	B	A	G	E	R	I									
34	T	R	I	35	M		36	T	A		S		37	E	N								
38	T	E		39	A	T	E	N	41	A		42	A	L	G								
43	E	S	44	T	L	A	N	D	S	45	R	E	S	A									
46	R	A	D	I	O	N	Y	H	E	T	E	R											

KRYSSLÖSNING TILL VÅR-KRYSSET

Vinnare blev:
MAJA HANSSON
 GÄVLEVÄGEN 57 D
 811 31 SANDVIKEN
 OCH
GUNILLA BRUNSELL
 SPEKE, BJÖRKLUNDA
 671 92 ARVIKA

GRATTIS!
 PENNINGLOTEN
 KOMMER PÅ POSTEN!

RÄTTELSE

I reportaget om landsbygds-
 riksdagen i Piteå, i förra numret
 var bilderna tagna av Maja Ols-
 son och de som var med var
 medlemmar från Gunnarskogs
 Bygdelag.

/ Annica

Gunnarskogs Rörmakari & Alltjänst
 Utför allt inom
 vvs-branschen, tillsyn
 underhåll, reparationer på
 fastigheter och sommarstugor

Pär-Åke Mattsson
 Tel: 0570-325 13
 010-65 65 049

**SÄND GÄRNA IN MATERIAL TILL
 GÜNNERSKENYT T VIA
 E-POST:
 annica_westerberg@msn.com**

**PeH:s
 El&Kyla**

**El&Kyla
 Montering & Service
 Per-Erik Henriksson
 Gunnarskog
 070-56 77 823**

LANDSBYGDSTURISM I GUNNARSKOG

Projektet skulle ha avslutats den sista september men vi har sökt och fått beviljat mera pengar och därmed förlängs också tiden för hela projektet till den sista december 2002.

Välkommen till Gunnarskog !

Det är namnet på den broschyr som trycktes under sommaren och delades ut till besökare vid turistbyråer och besöksmål. Den trycktes i en första upplaga på 10 000 ex. och den kommer nu att tryckas upp på nytt för att vi skall använda den i marknadsföringen av Gunnarskog inför sommaren 2003.

Friluftskarta Gunnarskog

Vi har tagit fram en prototyp av en friluftskarta över Gunnarskog. Den är i skala 1:100 000 och täcker ett område från Arvika till Kvarntorp och Ritamäki i norr. På kartan har vi redan lagt in kanotleder och vandringsleder. Vi kommer nu att komplettera med symboler för övernattningsplatser, affärer mm. Till kartan kommer också ett häfte att tryckas upp för att beskriva vandringslederna på ett mer detaljerat sätt. Tryckning kommer att ske före jul.

Klistermärken med Älg och Järv

Inom kort kommer det att finnas klistermärken utformade som varningsskyltar med älg och järv och texten Gunnarskog att köpa.

www.gunnarskog.nu

Vår hemsida kommer att få ett helt nytt utseende inom kort. Mats Lugne som är vår nya webbmaster har tillsammans med Hög-Data i Karlstad utformat den nya hemsidan som kommer att ha en hel del nya finesser som underlättar både för den som söker information och den som vill ge oss information om arrangemang i Gunnarskog. Hemsidan kommer att byggas ut efterhand som ni skickar

oss information om föreningar och företag. Använd gärna e-post för att skicka oss information om ni har den möjligheten eftersom det underlättar införandet på hemsidan.

Vad händer i Gunnarskog

Är den tryckta foldern som vi har producerat hela sommaren och delat ut till Ortsbor och besökare. Tyvärr så har vi inte möjlighet att fortsätta trycka den längre om vi inte kan få annonsörer eller annan sponsring.

Är du intresserad att sponsra oss ?

Bygdekontor för föreningar och företagare
Vi vet att det finns efterfrågan på hjälp med enkla tjänster som utskrivning av brev, kopiering och faxning. Vi har i vår senaste ansökan beviljats pengar för inköp av en kopieringsmaskin med stor kapacitet för att kunna hjälpa företagare och föreningar med kopiering. Vi ser det som början på ett bygdekontor.

Ideell arbetstid i projektet

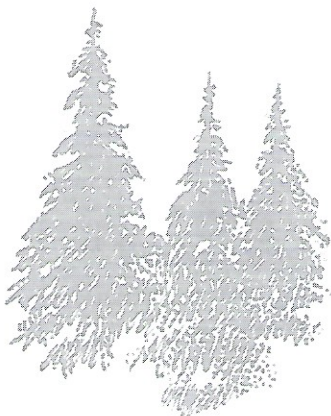
En förutsättning för att projektet skall "gå ihop" ekonomiskt är att företagare och föreningar som är verksamma inom turism i Gunnarskog bidrar med arbetstid i projektet.

Vi vill påminna om detta då det nu är dags att redovisa våra ideella insatser för marknadsföring och nätverksbyggande inom turismen.

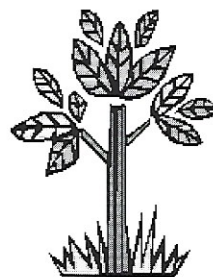
Anders Lidberg

GUNNARSKOGENS HISTORIA II

*Men någonstans bland stjärnorna, stod skrivet,
Dig skall bli givet att gripa in i tusen mänskoöden
Ett främlingsfolk, knappt unnade sig vila,
På hundra mils vandring,
Till sist dig fann i nöden.*

Axel Fritiofsson, Nordanskogen

I vår förra artikel, hade vi kommit fram till den finska invandringens epok i skogens historia. Det brukar ibland framhållas att finnarna inte kan betraktas som invandrare då Sverige-~~Finland~~ utgjorde ett rike. Men även om detta kan stämma rent sakligt sett, så medförde deras språk, levnadssätt samt odlingskultur som mycket väsentligt skilde sig från svenskarnas, att man med gott samvete kan kalla dem för invandrare! Det enda de hade gemensamt med sitt nya "land" var hudfärg och kungamakt.

Det hade börjat lysa rött i höjderna. Finnarna hade anlänt. En ny tid för den svenska/värmländska skogen hade kommit. De nya odlarna kom från Savolax i huvudsak och bakgrundshistorien är ungefär denna: i Finland hade uppstått befolkningslivsmedelskris. Det började ta slut på mark att odla för den svedjebrukande befolkningen. Krig, förtryck, (klubbekriget, arbetsplikt vid borgbyggen m.m.) medförde också att många började söka sig åt andra håll. Från andra sidan Bottenhavet kom rykten att det fanns odlingsmark att få. Att skogsfinnarna kom till Värmland har tidigare tillskrivits Hertig Karl. Och så var det väl till viss del, även om hans roll, enligt nutida historieforskare, är mycket överdriven. Helt klart finns paralleller med utvandringen till Nordamerika på 1800-talet, man sökte land att uppodla.

Skogsfinnarnas odlings teknik skilde sig dock väsentligt från den svenska odlings-sätten. Även om svedjebruk förekom i

svenskbygderna, så var den inte lik finnarnas metod. Svedjebruket, det finska, gick ut på att uppodla / bruka skogsmark även s.k. morän för spannmålsodling. Metoden skilde sig mycket från gängse. Svedjebruksmetoden lär dock vara mycket gammal och förekommer än idag på vissa platser på jorden. Hur gick då svedjebruket till? I stort sett så: man fällde barrskog på våren och om det var lövskog på sommaren. Sedan fick den ligga och torka fram till nästa sommar. Kom det mycket snö på vintern var detta bra för då klämdes riset ihop och var lättare att få att brinna. Året därpå antändes svedjan, för att snabbt besås med råg. Odlingstekniken gjorde att askan tillsammans med regn neutraliserade syrorna i jorden och omvandlar organiskt material till kväve och andra näringsämnen som varit bundna i träden. Inte bara råg utan även rovor kunde odlas på svedjorna. Odlingstekniken var revolutionerande. Värdelös skogsmark kunde ge livsmedel åt människorna.

Så var då de främmande odlarna etablerade. Rökpelarna steg i höjderna och måhända för den inhemska befolkningen överraskande. Skogarna som hade legat öde fick liv. Säkert var detta nya förhållande inte utan spänningar. År 1583 utfärdade Hertig Karl det s.k. "hertigbrevet" som också kallades torpsedel, vilket innebar sex års skattefrihet. Det skulle livnära ett hushåll och fick inte understiga fjärdedel eller ett åttondelshemman. Detta för att vara klart för skattläggning när friären förflutit. Bosättningen fick heller inte vara till hinder för

bolbyn och dess utmarker. I den mån inte skogarna var kronomarker träffades avtal direkt med de markägande bönderna och ibland t.o.m. utan något motstånd från markägarna. Detta förhållande skulle senare bli föremål för rättsliga tvister där skogsfinnarna ofta drog det kortaste strået. Stora personliga tragedier följde i dessa tvisters spår.

Skogsfinnarna förde också med sig en speciell byggnadskultur. Den första enkla bostaden blev en enkel kåta (koja). När man blev mer etablerad uppfördes ett enkelt knuttimrat hus som till en början fick tjäna som både bostad och torkria för säden samt bastu. Bastun var mycket viktig för dess nybyggare. Det viktigaste var dock torkningen av rågen. Därför kallades dessa första hus för bostadsrior. Maten var ju viktigast. Efter ytterligare några år var man redo för ett större bygge nämligen rökstugan, samt andra hus för särskilda behov. Rökstugan uppvärmdes av rök som kom från en skorstenslös stenugn, som var av s.k. slavisk typ, sådan förekom i Ryssland. Värmeenergin tillvaratogs genom att släppa ut röken i stugan som då samlades under taket och till detta kom värmen från den stora stenugnens mur. Detta medförde varma bostäder även om man fick lära sig trivas med röken. I senare tid tillbyggdes rökstugorna med "svensk stugor= kök" dessa blev av allt att döma inte särskilt lyckade, men var en eftergift åt den "försvenskning" som gjorde sig allt mera påmint under 1700-talet och framåt.

Ledins

GRUS AB

0570-32044 GUNNARSKOG

Invandrarepoken varade knappt 100 år. I mitten av 1600-talet avstannade invandringen och då hade andra tider börjat komma. Finnarna var inte så välkomna längre. Spänningarna gick i dagen och statsmakterna "följde efter". Kungliga förordningar för att begränsa invandringen utfärdades, den värsta kom den 22 juni 1641 "Finnarnas hus och rior som de i skogarna här och där hava uppsatt skola uppbrännas så ock deras skörd på det de av brist på livsmedel må begiva sig ut ur skogarna". Denna förordning var "heltäckande" i sin grymhet och gav fritt fram för "etnisk rensning" i de värmländska skogarna. Så skedde dock inte. Finnarna försökte nu anpassa sitt svedjebruk och försökte även i övrigt att vara sitt nya hemland till lags. Den avgörande faktorn var dock 1600-talets gränskrig, Hannibal-Krabbe samt Gyldeövefejd. Dessa gränskrig medförde svåra tider i Västvärmland och befolkningens "hemvärn" hade att värja sig mot i många fall utbildade yrkessoldater. Här kom skogsfinnarna väl till pass, med sin vana med strapatser, skogsströveri samt också gerillakrigföring. Detta historiska faktum är tyvärr förbisedd i den officiella historiebeskrivningen. På

TRE TORN®

VI HAR
GUMMISTÖVLARNA
FÖR HÖSTENS
AKTIVITETER

VÄLKOMMEN

Gågatan - 157 90
Palmviksg - 165 90

- vi kan skor -

senare tid har det uppmärksammats mer, men tidigare mycket litet. Författaren Gustaf Schröder som var en stor beundrare och kännare av skogsfinnens historia har skildrat finnarnas insats i gränskrigen i romaner såsom Örjan Kajland, Pavo Makkran m.fl. Romanerna är inte dokumentärer men ger en ganska god bild av vad som hände i denna för Värmland oroliga tid.

Efter att ha hjälpt sitt nya land att försvara det mot inkräktare, blev förmodligen acceptansen större från svenskarnas sida. Men problem fanns, främst gällde det den lagliga rätten till bosättningarna. Ett ex. må anföras: år 1720 stämde finnen Per Sigfridsson, Per Hansson och Håkan Olofsson i Bortan för att de utan tillstånd bärgat höet som skördats på hans åker i Solbergsliden, Bortan. Som Per S. ännu inte var frändömd brukningen, dömde häradsrätten till hans fördel. Man fick således återställa höet och den skada man åstadkommit. Finnen skulle få sitta kvar på torpet tills han blivit frändömd densamma. Men det gick inte alltid så. Med kungliga förordningen i ryggen var övergreppen mot finnarna ofta helt riskfria.

En annan faktor som kunde bli både på gott och ont var att finnarna ansågs mycket trollkunniga. Man skall då komma ihåg att trolldom tillhörde människornas vardag antingen man var finsk eller svensk. Det var bara det att de olika trolldomskonsterna skilde sig åt. Folk var rädda för att den finska trolldomen skulle överträffa den svenska. Men som sagt, respekten för den finska trolldomen var också till fördel och därmed en tillgång i umgänget folken emellan.

Ett annat utmärkande drag hos skogsfinnarna var deras vänlighet och gästfrihet mot främlingar. Detta är omvittnat. Förutnämnde Gustaf Schröder framhåller denna egenskap som utmärkande, ”om de fick vara i fred” dvs. inte stördes eller trakasserades av andra. Schröder berättar i boken ”Pojk- och Gubbåren” om sitt besök på Sigfridstappan i Bortanskogen. Han berättar om gästfriheten, om den lilla men trevliga stugan - ”att det fanns inte en fläck inte ett dammkorn, allt var rent och fint som det kommit ur snickarens händer, vitast var dock spisen”. (Således ej rökstuga). ”Maten som bestod av filmjök och havrekaka smakade gott” vilket fick honom att ”uppriktigt tacka för maten”. ”Vargen hade rivit getterna men de hade fått behålla kon”,. Så långt Schröder. Året var 1838.

Många namn, i Bogen framförallt, men även hela norra Gunnarskog minner om denna märkliga tidsepok i bygdens historia. Savolax-Ralias- Jorsla osv. talar sitt tydliga språk.

Så gick ändock denna tid mot sitt slut. På 1680- talet upptäckte finnen Erik Ersson, från Axland ett s.k. kopparstreck, norr om Treskog i Gunnarskog. Föga anade väl denne finne vad den framtida bruksverksamheten skulle betyda för, det finska svedjebruket, i synnerhet ty för att smälta malm behövdes kol. Och för att erhålla kol behövdes skog. En ny tid grydde. Bergsbrukets tid krävde sina attribut. Kol behövdes i stora mängder till hyttorna och masugnarna vid bruken.

Om denna tid skall vi berätta i nästa avsnitt av Gunnarskogens historia.

Torsten Nilsson/ Gunnar Lidberg/ Åke Skog

Källor: En bok om Gunnarskog, A. Olsson
Tolvmilaskogen, Ann-Sunden Cullberg
Från Pojk och Gubbåren m.fl., Gustaf Schröder

Skicka in material till Gûnnerske-nytt!
OBS. Kom ihåg att skriva ert namn!

UTMANING !!

Hej Gûnnerskebor!

Efterlysning; Var finns det större "grövre" tall i

Gunnarskog ??

Utmaning;

Gunnarskog - Jokkmokk

Hälsningar

Hans Österman

Denna skogens okrönte, Attjetallen, står inne på robotskjutfältet i Vidsel, 2,5 mil syd-väst om Jokkmokk.

Den har en rondör på fyra meter och nio centimeter.

 **AC MONTERINGS
SERVICE**

**REPARATIONER &
INSTALLATIONER**

  Vatten
 Värme
 Sanitet

Anders Cajdert Gunnarskog

**Tel fax: 0570-322 61
Mobil: 070-6778070**

ADVENTSFEST

**SÖNDAG 24/11
KL.16.00**

**TVÄRUDS
GYMNASTIKSAL**

/ Damsektionen

BYALAGS CUPEN

Årets bya-lagscup gick av stapeln den 27 juli. Efter hårda och jämna matcher i stekande sol möttes Gaers och Bortan i finalen, Bortan gick segrande ur denna kamp. Det vackra vädret drog många, både publik och aktiva till Gunnevi denna dag.

Årets danser på Gunnevis dansbana inleddes på Gunnerske-marten, norska Trond-Eriks stod för musiken. På midsommardagen blev det traditionell dans till Ingemar Dahls orkester.

Danssången avslutades på bya-lagscupens kväll med dans till Tequilas orkester.

Stort tack till alla som hjälpt till under året.

GIK-Fotboll

*- Service med garanti -
TV stereo o hemelektronik
parabol o antenn*

Lars-Erik Persson och
Martin Nilsson
Hantverksg. 7 C
971 31 Arvika
(inne på gården vid Bristol Hotell)

Telefon: 0570-71 14 70
mobil: 0706-509 929

Årets MC-veteranrally gick av stapeln den 7 juli med deltagare både från Sverige och Norge.

Start och mål skedde på vår fina hembygds-gård i Stommen, Gunnarskog.

Rallyt går i två rundor:

1. runt Bergsjön och
  2. runt sjön Gunnern med möjlighet för de som så vill ta en sväng runt sjön Racken.
- Mellan rundorna serveras kaffe på hembygdsgårdens loge.

149 ekipage fullföljde tävlingen. Till dessa vill vi rikta ett tack för en väl genomförd tävling och ett välkommen åter nästa år - första sönda-gen i juli.

Vi vill också rikta ett stort tack till våra sponsorer förutan vilka vi inte kunde ha ett så stort och fint prisbord.

PRIVAT
TANDLÄKARNA

**Tandläkare
Lisa Lempert-Reimerson**

*Personlig service
med kvalité och omtanke*

Torggatan 8, Arvika, tel 162 10
(Barn får kostnadsfri tandvård - även privat)

VÄLBESÖKTA MUSIKCAFÉER

Anders Gillberg, Christian Rydberg, Alexander Arnesson, Robert Samuelsson och Emelie Axelsson

Under sommaren har flera musikcaféer anordnats i Gunnarskogs bygden. Initiativtagaren Emelie Axelsson och Robert Samuelsson har tillsammans med andra artister spelat och sjungit för turister och ordsbor.

Musikcaféerna har arrangerats vid 6 tillfällen på tre platser jämnt fördelat på Vårdshuset Tvällen, Larstomta och Hembygdsgården .

Intresset för musikkvällarna har ökat hela sommaren för att kulminera vid den avslutande kvällen på hembygdsgården då ca. 130 personer kom för att lyssna på Emelie och

Robert och deras spelkamrater Alexander Arnesson, Christian Rydberg, Anders Gillberg. Logen på hembygdsgården blev fullsatt så många fick sitta ute på dansbanan för att lyssna på deras sång och musik.

Under sommaren har också Marie Nilsson, Lotta Delebrant, Sören Thörnquist, Kenneth Axelsson mfl. deltagit under musikkvällarna i bygden.

Men det har också anordnats musikkvällar i Fredros bygdegård under sommaren. Husbandet "The Hunters" har tillsammans med olika gäst-artister underhållit ordsbor och turister från Fredros camping.

**Gunnarskogs
Byggservice**

*Olle Algsten
070-312 70 44*

*Putte Ålander
070-679 19 00*

INVIGNING AV VANDRINGSLEDEN

Söndag 30 juni invigdes vandringsleden Larstomta-Lafallhöjden 21,4 km. med en vandring utefter leden. Dagen valdes med anledning av att detta var apostladagen. Då var det ju naturligt att använda apostlahästarna.

Tilldragelsen hade i förväg affischerats med beräknade tider och anslutningsplatser för dem som inte ville gå hela sträckan. Starten skulle enligt planen ske kl.8:00 från Larstomta. Vid denna tidpunkt hade fyra entusiaster infunnit sig vid Larstomta. Det var Mats Andersson, Lars-Inge Nilsson, Ivar Holter och Gunnar Lidberg. Vi ansåg det lämpligt med en akademisk kvart ifall någon sömning individ skulle dyka upp men 8:15 gav vi oss iväg. Då konstaterade vi att färgmarkeringen mellan Larstomta och Bräcka borde förbättras men vi hade ju ingen svårighet med orienteringen. Vi tog det mycket lugnt uppför Bräcke-berget så när vi kom fram till utsiktstornet på Ryggstabergget var vi 20 min. försenade. Trots detta tog vi en paus då innehållet i våra ryggsäckar, i form av smörgåsar, avsevärt minskade i vikt. Även utsikten beundrades en kort stund innan vi fortsatte via vindskyddet vid Mörttjärn till Mellanåsen där vi var bara 5 min. försenade. Sedan bar det uppför Hea och då var det dags för förmiddagskaffe. Dessförinnan hade en märklig och mäktig tall studerats lite vid sidan av själva leden.

Sträckan Hea – Svenserud avverkades utan problem. Vid Svenserud låg vi 5 min. före tidsplanen så där blev det en liten paus ifall ytterligare deltagare skulle dyka upp. När vi kom till Sågkullen anslöt sig Mariann Holter till gruppen. Från Såga till Åsen följer vandringsleden gamla kungsvägen. Här blev det en liten diskussion om vilken kung det kunde vara som färdats här. Både Karl XII och Karl XIV var på förslag. Via Solhem, Lellångsvägen och Följartalla kom vi till Nolby där Karin Johansson och Stig Andersson anslöt sig till sällskapet. Vid Fresketäppa blev det lunchrast och syn av den påbörjade restaureringen av detta torp. Här kommer övernattningsmöjligheter att finnas.

Vid torpruinen Jonserud beundrades de gamla asparna där många tjädrar tjuvskjutits i gången tid. Rötjörn passerades varvid vi undrade var Jakob hade bott, men problemet kunde inte lösas. När vi kom fram till Sjöäen vid östra stranden av Grännsjön anslöt sig ytterligare tre personer till gänget. Det var Lars Kästel, Rolf och Agneta Nordling.

Vid ödegården Landet gjorde vi en kort paus innan vi fortsatte till Lia där Alf Danielsson och en älgjur väntade på oss. Här låg vi lite före tidsprogrammet trots att bävrarna genom sin damm försökte försinka oss. När vi passerade Lihöjden hördes åskan mullra och några regndroppar föll men regnkläderna blev oanvända. Kanske var en del av gänget åskrädda för nu blev det väldigt fart, så när vi passerat Hästmyren och Sandbacken och var framme i Lafallhöjden var klockan 16:40 mot beräknat 17:00.

Nu skedde själva invigningen där ordf. Alf Danielsson höll invigningstalet varvid de som anlagt vandringsleden blev speciellt omnämnda. Det var Lars-Inge Nilsson, Ivar Holter, Arne Nilsson, Gunnar Lidberg och Lars-Göran Johannesson. Sedan ett i all hast uppsatt band blivit avklippt var vandringsleden invigd.

De fyras gäng fr.v. Gunnar lidberg, Lars-Inge Nilsson, Ivar Holter och Mats Andersson

Gun Lidberg och Eva Andersson hade åkt i förväg till Lafallhöjden och gjort iordning varm korv och dricka som vi undfägnades med. Det smakade bra.

Tilläggas kan att vandringsleden omfattar ytterligare 5,4 km. nämligen sträckan Lafallhöjden- Lövhöjden som blev klar under fjolåret.

Gunnar Lidberg

TOMTEBOA

Hantverk

Larstomta Gunnarskog

E-mail: may@telia.com

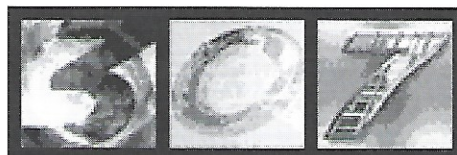
hemsida: www.ros.m.se/tomteboa

Om dörren står öppen eller skylten "Öppet" är upphängd är du alltid välkommen

I övrigt efter överenskommelse på tel 0570-323 93 el. 323 95

May

PEUGEOT

Årets bil 2002

PEUGEOT
SYLVENS
Bil & Maskin AB
 ARVIKA 0570-162 20

ICA
Thybergs
ARBOTTEN TEL. 320 43

VÄLKOMMEN

ICA
MILJÖ
BUTIK

ÖPPETTIDER
MÅN, ONS o FRE 9-18
TISD o TORS 9-19
LÖR 9-14

Personlig service till rätt pris!

ARVIKA
Magasinsg.8
0570-70 91 00

KARLSTAD
Kvarnbergsg.38
054-17 28 50

SUNNE
Järnvägsg. 8
0565-124 45

TORSBY
Sjögatan 2
0560-68 90 21

ÅRJÄNG
Industrig.6
0573-63 90 80

www.hogdata.se